

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VIII. Argumenta contra libertatem indifferentiæ ex S. Augustino afferi
solita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO OCTAVA.

Argumenta contra libertatem indifferentie ex Sancto Augustino afferri solita.

I. Obijciunt reprehensos à D. Augustino Pelagianos, quod agnoscerint libertatem indifferentiam.

OBIJCIUNT Jansenius, ut ostendat S. Augustinum in naturâ lapsâ negasse libertatem indifferentiæ ad bonum & malum, objicit, inquam, à Sancto Doctore hoc nomine reprehensos fuisse Pelagianos, quod libertatem definiverint in ordine ad bonum & malum, & contra eos intulisse, Deum secundum hanc eorum libertatis definitionem non esse liberum, cum malum velle, seu peccare non possit. Verba S. Augustini, quæ contra Julianum, unum ex Pelagii sectatoribus, scribens, habet, hic subjiciam, qui ex hoc eorum principio sic contra ipsum & reliquos Pelagianos argumentatur: Liberum non est, nisi quod duo potest velle, id est, bonum & malum. Liber ergo Deus non est, qui malum non potest velle: de quo etiam ipse dixisti, Deus esse nisi justus non potest. Sicine Deum laudas, ut ei auferas libertatem? Hæc S. Augustinus: ex quibus S. Doctoris verbis rem confici putat Jansenius, & veluti partâ victoriâ triumphat.

II. Hinc D. Augustini argumentationem vel non intellexit Jansenius, vel malâ fide dissimulavit.

Sed nec umbra difficultatis in hoc S. Augustini dicto reperitur: quod proinde vel non intellexit Jansenius, vel malitiosè & subdolè dissimulavit, ut rudibus imponeret. Arguit ergo hoc loco Julianum cum reliquis Pelagianis S. Augustinus, non quod indifferentiam ad bonum & malum seu peccatum statuerent in naturâ lapsâ, sed quod libertatem in genere, seu universalissimè sumptam hoc modo definirent, in quo certissimum est eos errasse, cum ut rectè D. Augustinus, sequeretur Deum non esse liberum, quippe qui peccare non potest. Nec etiam convenit Beatis hæc definitio, hi namque etiam ab omni peccandi potentiâ sunt immunes. Libertas ergo indifferentiæ ut sic, & prout tam Deo, & beatis, quàm viatoribus convenit, latius definiri debet, nempe prout est potestas faciendi aliquid, & non faciendi, & hoc modo, etiam Deo convenit, ipsæ enim liberè mundum condidit, seu ita, ut potuerit eum non condere, & sic de aliis. Perinde ergo hic fecit Julianus cum cæteris Pelagianis, ac Philosophus quispiam faceret, qui animal ut sic definiret esse principium rugiendi, ex quâ definitione rectè inferretur, equum non esse animal. Et sanè mirum est S. Augustinum, qui, ut sectione præcedente vidimus, indifferentiam ad bonum & malum in naturâ lapsâ toties & tam clarè admiserat, etiam in libris contra Pelagianos scriptis, hic sibi & veritati esse oppositum.

III. Non erravit Pelagianus si ad meritum requiri dixerint libertatem indifferentiam.

Ex dictis etiam suprâ constat, neque errasse Pelagianos, si nec bonum in merito, nec malum in demerito sine libertate indifferentiæ consistere posse dixerint; hæc enim est communis Patrum sententia, ut suprâ vidimus sectione sextâ & septimâ. Errassent quidem, si ad meritum requiri dixissent libertatem contrarietatis, nempe ut ita quis bonum faciat, ut possit facere malum, seu peccatum, Christus namque mereri potuit, imò plurima illius præstantissimaque de factò fuerunt merita, qui nihilominus non potuit peccare.

IV. Obijciunt S. Augustinum dicere per peccatâ

Secundò objicitur à Luthero, Calvino, & aliis Sectariis, à quibus hanc objectionem accepit, eamque post illos proponit Jansenius: objicitur, inquam, illud D. Augustini in Enchiridio, cap. 30.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

ubi sic habet: Libero arbitrio malè utens homo, & se perdidit & ipsum. Nam cum libero peccaretur arbitrio, victore peccato amissum est & liberum arbitrium. Ob quæ Sancti Doctoris verba contendunt citati omnes negare ipsum homines in naturâ lapsâ habere libertatem indifferentiam.

amisse hunc librum arbitrium.

Sed ut optime Luthero & aliis respondet Bellarminus libro de Grat. & lib. arbitrio, cap. 30. non eo sensu hic à S. Augustino dicitur hominem peccando perdidisse liberum arbitrium quasi illud per peccatum destruxisset, sic enim, cum eodem loco dicat idem S. Doctor hominem peccando perdidisse se, sequeretur eum destruxisse seipsum, quod est manifestè falsum. Dum ergo dicit S. Augustinus hominem per peccatum perdidisse liberum arbitrium, sensus est Adamum peccato illo in paradiso commisso illud & sibi & nobis deteriori loco constituisse; orbatus siquidem homo iustitiâ originali, & gratiâ, singularique Dei protectione, quam in statu innocentie habuit, vehementibus concupiscentiæ motibus, frequentioribusque diaboli tentationibus est obnoxius: ac demum speciali Dei auxilio destitutus, frequenter labitur, & in dæmonis captivitate ac servitute redigitur, injectionisque peccati compedibus ita constrictus tenetur, ut suis, seu liberi arbitrii viribus illas excutere, sequè in pristinam libertatem restituere non possit.

V. Quid velit S. Augustinus dum dicit hominem peccando perdidisse liberum arbitrium.

Homo specialiter gratia prædito destitutus vehementer concupiscentiæ motibus est obnoxius.

Hoc etiam, & nihil aliud intelligit S. Augustinus dum dicit victore peccato amissum esse liberum arbitrium: item hominem per peccatum originale concupiscentiæ dominatum, diabolique captivum eum tenentis tyrannidi esse subiectum, &c. Vult enim animum esse liberum arbitrium, non quia destruitur, sed sicut ea amitti dicuntur, quæ in bello, ab hostibus capiuntur, & in victoris potestatem deveniunt, quod quo pacto libero arbitrio contingat, diximus numero præcedente.

VI. Quo sensu victore peccato amissum est liberum arbitrium.

De libertate ergo à servitute his locis & similibus loquitur S. Augustinus, non de libertate à necessitate, seu de libertate indifferentiæ, hanc namque per Adami peccatum non perisse, sapissimè affirmat, ut vidimus Sectione septima: & præterea libro tertio de libero arbitrio, cap. 1. sic habet: Si naturâ, vel necessitate, motus iste existit, culpabilis esse nullo modo potest. Capite etiam primo ejusdem libri, Quis, inquit, peccat in eo, quod nullo modo caveri potest. Ad hujus etiam rei confirmationem facit pulcherrimum illud D. Prosperi libro primo de vocatione gentium, cap. 8. dictum: Nec quia spiritu Dei agitur homo, ideo se putet liberum arbitrium non habere: quod ne tunc quidem perdidit, quando diabolo voluntate se dedit: à quo judicium voluntatis depravatum est, non ablatum. Quod ergo non interfectum est per vulnerantem, non tollitur per medentem. Hæc S. Prosper: qui, si quis alius, D. Augustini mentem assequi potuit, cum & eodem cum eo tempore vixerit, & illius discipulus fuerit, acerrimusque doctrinæ ejus defensor. Ex quibus S. Prosperi verbis duo contra Jansenium habentur, nimirum, & non dari gratiam illam necessitantem, quam ipse ad omne opus bonum requiri affirmat, & immunitatem à necessitate, seu libertatem indifferentiæ ad bonum & malum, per peccatum primi parentis non esse amissam.

VII. Non de libertate à necessitate, sed à servitute diabolica.

Pulcherrimum S. Prosperi pro libertate indifferentiam dictum.

Alia quædam ad errorem sumum probandum, ex S. Augustino affert Jansenius, sed quæ ex iis, quæ hic dicta sunt, facile solvuntur: luce enim clarius est S. Augustinum libertatem indifferentiæ, de qua jam loquimur, in natura lapsâ non negasse: Videatur Bellarminus lib. 5. de Gratia & libero

VIII. Levia quædam ex S. Augustino allata, facile ex dictis solvuntur.

arbitrio, cap. 30. ubi hæreticos idem cum Janfenio circa Divi Augustini hac in re mentem contententes nervosè refutat.

IX. Quo pacto dicat S. Augustinus hominem peccare, dum non potest resistere cupiditati.

Quando verò interdum S. Augustinus asserit hominem, qui urgenti cupiditati resistere non potest, peccare nihilominus, idque ita peccatum esse, ut etiam sit pœna peccati: solum vult S. Doctor hominem per Adami lapsum adeo imbecillum esse factum, ut sine gratiæ præsidio, vehementi tentationi resistere nequeat: nihilominus, cum Deus paratus semper sit ad opem ei & auxilium, seu gratiam præstandam, hanc si non petat, suâ culpâ non petit, ad gratiam quippe petendam nulli deest gratia, imò nec ad quodcunque peccatum vitandum, ut postea ostendam. Adde impotentiam hanc ad non peccandum, etiam in homine, si sibi relinqueretur, non esse physicam & antecedentem, sed moralem tantum & consequentem, ut dicitur in materia de gratia, sicque homines, etiam in pura natura haberent libertatem indifferentiæ, seu potentiam physicam ad non peccandum.

X. Aliorū Patrum de libertate indifferentia sententia declarata est supra, Sect. 6.

Alios etiam præter S. Augustinum ex Sanctis Patribus ad hunc errorem, homines scilicet per lapsum primi parentis indifferentiam ad bonum & malum perdidisse, probandum affert Janfenius: sed frustra; tam clarè enim hac in re loquuntur Patres, tum Græci, tum Latini, de quorum dicta retulimus supra sectione sexta, ut de eorum mente nullus relictus sit ambigendi locus, nec quisquam, nisi animi gratia, quid in hoc puncto senserint, dubitare possit.

SECTIO NONA.

Libertatem ad bonum & malum in hominibus dari, ex antiquis Philosophis ostenditur.

I. Quid Philosophi de libertate senserint, non inusliter inquiruntur.

QUAMVIS apertè adeo libertatem indifferentiæ in hominibus reperiri ex dictis constet, ut nullus nisi planè perversissimus inficias ire possit: ut tamen res hæc magis innotescat, quid multis retro sæculis de libertate hominis Philosophi solo naturæ ductu senserint, hic ascribam, ut qui hoc tempore in libero arbitrio negando adeo sunt pertinaces, hunc suum errorem a Philosophis, omni fidei lumine destituti, priùs confutatum videant, quàm natum.

II. Quatuor præcipua Philosophorum secta.

Florantibus ergo quondam Athenis, quatuor præ reliquis ibidem eminebant Philosophorum sectæ, Academicæ, Peripateticæ, Stoicæ, & Cynicæ, quos cuncti veluti viros eximios, doctrinæque & sapientiæ præstantes intuebantur. Hi, licet in variis non leviter dissiderent, acerrimæque, ferventibus ut sit calore Philosophico animis, inter se disceptarent, dum quisque suæ tueri dignitatem scholæ exsultationemque pro viribus contenderet; circa hominis tamen libertatem, ne minima inter ipsos reperiebatur opinionum discrepantia, sed in eâ astruendâ firmadaque omnes maximè erant & sibi & veritati concordēs.

III. Hominis libertatem cum Academicis defendit Plato.

Hinc Academicorum Princeps Plato liberum hominis arbitrium, potestatemque se in utramque partem pro libito inscèndi, bonumque & malum amplectendi defendit. Quare de homine dicitur sic scribit: Liber, inquit, est animus, ejusque in potestate, ut agat vel non agat relinquitur, neque ulli cogitur necessitate. Magistrum suum sequuntur Pleusippus, Xenocrates, Polemon, Crates Atheniensis, Crantor, Carneades, & alii.

Hanc verò conclusionem, homines scilicet esse ad bonè vel malè operandum liberos, & ab omni necessitatis vinculo immunes, multò adhuc apertius tradit, variisque adductis rationibus demonstrat Aristoteles, tum libro Metaphysicorum nono, tum alibi. In libris verò Ethicorum hanc veritatem, hominem scilicet in suis operationibus esse liberum, statuit tanquam totius honestæ, atque ad virtutis normam exigendæ vitæ fundamentum, laudisque omnis & vituperii fontem ac radicem. Inter alia autem hæc habet: In nostrâ potestate est, ut frugi simus, aut nequam. Imò tam clarum Aristoteli videbatur, hominem sui juris esse, ut cum hæc duo, humanæ scilicet voluntatis in agendo indifferentiam, & Dei præscientiam inter se conciliare non posset, futurorum potius cognitionem in Deo negare elegerit, quàm hominem in operando esse liberum. Quem etiam hac in parte secutus Cicero, à Deo similiter actionum nostrarum scientiam sustulit, ne quidquam officeret libertati: de quo proinde S. Augustinus, Ut homines, inquit, liberos faceret, fecit sacrilegos: utpote qui Deum maximâ perfectione per summum scelus spoliaret. Aristotelem ducem suum sequuntur Peripatetici, Theophrastus, Strato, Lycon, Demetrius Phalæreus, Heraclides, & alii.

IV. Eandem in libertate cum Peripateticis tradit Aristoteles.

S. August. l. 1. de Civ. Dei, cap. 5.

V. Zeno cum Stoicis homines imperantibus turbat à necessitate immunit.

Zenoni pro negantibus libertatem remedium.

VI. Libertatem ad bonum & malum in hominibus defendit Cynici.

Dicebat Diogenes sibi dari Cynici Magistrum.

Nec in eadem astruendâ, stabiliendaque veritate minus seduli fuerunt cum Zenone Stoici, quicquid fati cætera subjecerent, & secretâ quadam vi agi omnia assererent; hominum tamen inde voluntates eximebant, easque in operando liberas omnino statuebant, & expeditas. Hinc scitum illud de Zenone fertur: servum is in furto deprehensum fuisse exceptit; hic, cum excusationis loco necessitatem obtenderet, deceretque fatale sibi fuisse furari; & cædi, inquit Zeno, multoque eum acrius exceptit, ut stoliditatem illam ab eo verberibus expelleret: hoc factò indicans, fatuum hunc errorem sustibus potius, quàm argumentis esse confutandum. Zenoni in hominis libertate astruendâ assentiuntur illius Sectatores, Cleanthes, Chryssippus, & alii.

Cynici denique cum Principe suo Antisthene hominum in operando libertatem defendebant, in eoque toti erant, ut tum cohortando, tum redarguendo, tum maximè vitam supra communem, non reliquorum tantum hominum, sed etiam Philosophorum vivendi rationem instituendo, alios miris illis exemplis ad se ex parte imitandum, virtutemque in inferiori saltem gradu exercendam inducerent. Hinc Diogenes vitam in summâ asperitate, rerumque omnium indigentia transigebat, ut homines ad mediocritatem saltem aliquam, divitiisque ac deliciis moderate utendum pertraheret; dicere solitus se Chori magistrum imitari, illi enim, inquit, tonum excedunt, ut alii congruum tonum accipiant: sic ipse durum ac rigidum vivendi genus amplexus est, vehementerque illo, ut ita dicam, tono præcinuit, ut alii moderatum inde tonum sumerent, & velut Echo quædam Philosophi, fractis saltem ei vocibus responderent, modumque in utendo mundi commodis aliquem servarent. Ad hæc autem omnia velut fundamentum requirebant in hominibus libertatem, per quam nimirum ea quæ suadebantur amplecti possent: frustra etenim ad quempiam in re aliqua imitandum invitatur ii, qui id, ad quod invitatur, præstare nequeunt. Ut ergo ceteri Philosophi suos duces, ita Antisthenem in voluntatis humanæ libertate tuenda secuti sunt Cynici, Diogenes, Crates Thebanus, Metrocles, Menippus, Menedemus, & alii.

Hanc